

УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ У РОЗУМІННІ ШЕВЧЕНКА

**Басанець А. С., студ. I курсу факультету менеджменту та економіки
Науковий керівник – Заздравнов А.П., канд. філос. наук, доцент кафедри
філософії**

Українська ментальність породжена своєрідним синтезом Оріанських божеств (Сонця і Землі) та Візантійської версії християнського віровчення.

Осмилення оригінальності та самобутності свого народу в часи побудови держави – одне з важливих завдань.

Філософське осмилення буття Великим Кобзарем – є зіткнення з проблемою постійного співіснування взаємовиключаючих понять. Зводячи до рівноправності такі поняття як земне і небесне, тлінне і вічне, Шевченко не вдається до дуалістичного їх протиставлення, а послуговується Гераклітовою методою.

Гераклітове мислення у творчості Шевченка: «все йде, все минає – і краю немає, «минають дні, минає літо... шелестить пожовкле листя по діброві», у природі нема нічого вічного, все «живе... умирає... одне зацвіло, а друге зів'яло».

Шевченко розуміє, що добре, коли життя людське здійснюється у гармонії з космічним і природним. Він прагне встановлення саме порядку, а не хаосу, в українському соціумі і спів падання ритмів людського життя з космічним.

Вічність і мінливість у Шевченка, як і в Геракліта, – взаємозумовлені і універсальні.

Гераклітів «Вогонь» репрезентований у Шевченка двома образами-поняттями: «сонце» та «огненне слово» – це живе слово, натхнене животворящим вогнем, бо воно – є.

Кордоцентричність світосприйняття української людини – це найвиразніша наша риса перед світом.

Кордоцентризм фіксується народною мораллю і є складовою частиною колективної пам'яті.

Життєва дійсність, вчинки Кобзаревих героїв повністю продиктовані етнічними цінностями, безперечний пріоритет колективного над індивідуальним, спричинений завданням зберігати чистоту соціуму.

Народна мораль вільна, в ній є місце свободі, коханню.

Гнучкість відстежується у хрестоматійній поемі «Катерина». Це універсальна, репрезентована всією творчістю, модель ментальності героїв: вони одностайно йдуть за покликом серця.

З «Гайдамаків»: над покликом серця стоїть військовий обов'язок: Ярема йде боронити рідну землю, залишаючи напризволяще свою кохану Оксану.

Суспільна вертикаль: родинний послух – поклик серця – військовий обов'язок.

Соціум – своєрідна федерація родин. Справжньої вартості одиниця соціуму

набирала на тлі родини.

Родинний інстинкт наслідування гармоніював із вищою ієрархічною сходиною суспільної ментальності – покликом серця.

Родинна гармонія можлива лише за умов зовнішнього невтручання. Це ментальність родового суспільства.

Шевченкові імпонує українське суспільство з його високою мораллю і цінностями.

В українське суспільство хаос було внесено ззовні: завойовники, чужинці спричинили руйнацію внутрішнього механізму суспільної ієрархії.

Була б животворяща сила – першопричина усього – вільна, незаангажована козацька душа.

Шевченко показав фатальний руйнівний вплив історичних подій на формування нашої української вдачі, що здійснився у викладенні підпорядкованості свідомості у бік до анархізму, а також спроектував основний і найкращий шлях корегування української ментальності – через кордоцентричну площину: любов у широкому розуміння, включаючи любов до ближнього, як основний чинник створення ідеальних умов для розвитку і розквіту української вдачі.

КЛЮЧОВЕ ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Бондаренко А. Є., студ. II курсу факультету менеджменту і економіки
Науковий керівник – Довбня О. М., канд. філос. наук, доцент кафедри
історичних і соціально-політичних дисциплін

Т.Г.Шевченко — центральна постать українського літературного загалу XIX ст. Його творчість мала вирішальне значення в становленні й розвитку нової української літератури, утвердивши в ній загальнолюдські демократичні цінності та піднісши її до рівня передових літератур світу. У своїй поезії Шевченко звернувся до тем, проблем та ідей (соціальних, політичних, філософських, історичних, художніх), які до нього ще не порушувалися в українській літературі або порушувалися надто несміливо й соціально обмежено.

Збагачуючи українську літературу новими життєвими темами й ідеями, Шевченко став новатором і в пошуках нових художніх форм та засобів. Автор "Кобзаря" виробляв і утверджував нове художнє мислення. Його роль в історії української літератури така ж, як роль Пушкіна в російській, Міцкевича — в польській літературі. Його значення в розвитку передової вітчизняної суспільної думки, соціальної і національної свідомості народу не менше, ніж в історії поезії.

Дитячі враження залишили глибокий слід у свідомості Шевченка й мали величезний вплив на формування його особистості й на всю творчість. Уже в дитинстві він відчув на собі, що таке кріпацтво, свавілля поміщиків, знуцання